

Ekskurzija UJU v Češkoslovaško.

Vsem udeležencem v vednost in ravnanje!

Dne 14. maja se je mudil v Ljubljani odposlanec učiteljskega društva »Edinstvo« iz Zagreba, gospod Dušan Bokunović, v svrhu natančnih dogovorov z našo akcijo o potovanju po ČSR. Po izčrpi debati med obema sekcijama je prišlo do sledečih sklepov:

1. Ker se beograjska sekcija UJU ekskurzije oficijalno ne udeleži kot enota, nač na se pridružio poedinci, prevzame vse tehnično vodstvo celega potovanja Zagreb, kateri je akcijo pričel in že tudi izvršil vse priprave za potovanje po ČSR, posebno kar se tiče Češkoslovaške.

2. Glasom obvestila beograjskega učiteljskega društva je Ministrstvo prosvete zaradi budžetne nemožnosti zaenkrat odklonilo zaorošeno podporo ekskurziji. Vsled tega se bodo potni stroški po ČSR povišali za ca. 800 Dn. Možnost pa je ta, da se podpora še izposluje.

3. Vsak udeleženec mora vsled tega vplačati v potni fond 2000 Dn. iz česar se bodo krili popolnoma vsi stroški po ČSR. Znesek mora biti vplačan najkasneje do 7. junija po položnici, katero je

vsak udeleženec že prejel. Na poznejša vplačila se ni moč očrati.

4. Vsak udeleženec si mora preskrbeti potni listi pri pristojnem oblastvu (policijsko ravnateljstvo ali sresko po glavarstvo) s ključulo, »velja za vse države v Evropi razen za sovjetsko Rusijo«. Potni list naj vsakdo pošlje na poverjeništvu UJU v Ljubljano, da se tu oziroma v Zagrebu preskrbe znižani ali brezplačni vizumi za vse. Obenem naj vsakdo sporoči, ali reflektira poleg češkoslovaškega in avstrijskega vizuma še madžarskega, ker bi mu s tem bil omogočen povratek preko Madžarske (Budimpešta). Potni listi morajo biti v Ljubljani najkasneje do 10. junija.

5. Vsak udeleženec naj lavi obnem, ali reflektira na vstopnico za gledališče, da se pravočasno i to preskrbi.

6. Vsakdo naj ima na kovčeku v usnje všit natančen naslov.

Gotove podrobnosti objavimo še pravočasno.

Odhod je definitivno določen za 29. junij, a povratek okoli 17. julija. Ura odhoda z brzovlakom se pravočasno objavi.

UJU pov. Ljubljana, zletni odsek.

Prosvetna politika bugarske vlade.

Od pada Stamboliskog pa do danas u Bugarskoj je na vladi takozvani »demokratski zgovor«. Njega čine nekoliko partija. Prosvetna politika je poverena »narodnoj partiji«, koja je stala na ovo gledište: Srednjoškolsko obrazovanje je izlišno. Broj srednjih škola treba svesti na minimum. Nepune gimnazije zatvoriti. Progimnazije takode nisu dobre za narod. Profesionalno obrazovanje mora uzeti maha.

Vlada i sprovođi ovo svoje shvatanje. Smanila je broj srednjih škola. Preduzela je potrebne mere da nepune gimnazije same sobom izčeznu. Projekt predračuna za ovu godinu skraćuje broj srednjoškolskih profesora za 91, profesora

ra opštinskih punih i nepunih gimnazija za 353. Broj progimnazijskih nastavnika sa 6649 svodi se na 5649 t. i. smanjen za 1000. Nisu ostavljeni na miru ni učitelji osnovnih škola: njihov broj je smanjen za 820 t. i. do sad so bili 13.572 a predračun predviđa 12.752.

»Učiteljski savez« je zauzeo odlučan stav i protestuje protiv skraćivanja broja osnovnih učitelja i protiv zatvaranja progimnazija (gradanskih škola). Ove poslednje moraju poslužiti kao baza daljem profesionalnom obrazovanju.

Šta će biti, to će vreme pokazati. (»Soznanje« No. 26 od 27. III. 1926. — Uv. članak: »Progimnazijsko obrazovanje«).

Esperanto ali Ido?

Na Vaš članek, tov. J. K., Vam odgovarjam samo v toliko, kolikor se Esperanta tiče. Ni moj namen propagirati s tem Esperanto, toda v Vašem članku je nekaj netočnosti ki jih moram zavriniti.

Ni res, da je bil Ido (potomec Esperanta) sprejet za uvedbo mednarodnega jezika, res pa je, da je bil pripoznan Esperanto od Zveze narodov za mednarodni jezik. To so poročali tudi drugi inozemski listi in vsi esperantski časopisi, kakor »Triumfonta«, »Esperanto«, »Konkordo« i. dr.

Esperanto tudi ni nerazvit otrok, temveč zelo izpopolnjen jezik, katerim se da tako natančno izražati kakor z malokaterim jezikom. Enostavna slovnica (pravila brez izjem) in dosledna logika tega jezika je tako privlačna, da dan za dnem raste število interesentov. Ne samo inteligenca tudi priprosti delavci se že poslužujejo Esperanta. Na Francoskem, Angleškem, Nemškem, v Avstriji in v drugih državah se že nahajajo iz-

praševalne komisije za Esperanto. Leto za letom se prireja svetovni esperantski kongres (lani je bil 17. svetovni esperantski kongres v Ženevi). V naši državi imamo letos 3. jugoslovanski esperantski kongres v Mariboru (od 22. do 23. maja 1926).

Protj temu naj navedem še dejstvo, da je Društvo brzojavna pri zadnjem kongresu v Parizu sprejelo Esperanto kot »la langue claire« (razločen jezik), ki naj stoji v veljavo s 1. novembrom 1926. Temu društvu je sledilo ministrstvo pošte, brzojavna in telefona (P. T. T.) na Bolgarskem, ki je s posebnim dekretom (19. marca 1926, št. 83.076) proglasilo Esperanto za mednarodni jezik, ki se naj uporablja na poštah Ravnateljstva P. T. T. in na z oficijelnim odlokom (5. aprila 1926, št. 83.800) pounčilo svoje upravne člane o tem dekretu s priporočilom, da naj se poštno osobie pridno uči Esperanta.

Peter Golobič.

Slovenska Šolska Matica.

Odborova seja Slov. Šol. Matice se je vršila 17. aprila v osnovni šoli na Ledini (Ljubljana) in so bili storjeni zanimivi sklepi, ki v velikih potezah določajo smer Maticinim publikacijam do ca. leta 1940. Za leto 1926. izide razen Pedagoškega zbornika, ki bo obravnaval poleg sodobnega pedagoškega gibanja in nove pedagoške literature razvoj otroka in mladeniča od rojstva do izbora poklica, še »Učna snov iz rastlinstva« prof. Valesa, 3. zvezek »Ped. klasikov« se dodaja, če bodo to dovoljevale društvene gnotne razmere; ako ne pa ostane ta publikacija prihranjena za leto 1927. Nadalje se pripravljata nova izdaja »Posebneje ukoslovia petja«, ki jo bo pisec profesor Družovič postavil na popolnoma nove temelje; Pivko-Schaupovi »Telovadbi pa ima slediti knjiga z učno snovjo iz telovadbe, in sicer za šole, ki nimajo telovadnice (pisec prof. Cestnik). Pedagoško obzore slov. učiteljev hoče povzdigniti »Pedagoška priročna knjižnica«, ki sta ji zamislila urednika prof. G. Šilih in dr. Žgeč to-le vsebino: 1. knjiga — Temelji znanstvene pedagogike, 2. — Mladinoslovje, 3. Splošna didak-

tika delovne šole, 4. Praksa delovne šole, 5. Delovna pedagogika, 6. Pedagoška psihologija, 7. Sociologija kot pomožna znanost pedagogike, 8. Umetnostna vzgoja, 9. Etika in življenski nauki v naši šoli, 10. Pedagoška čitanka. Tudi zbirka »Pedagoških klasikov« se pod redakcijo prof. dr. Laha reformira in izideta približno v obliki kakor dosedanja zvezki razen Spencerjeve »Vzgoje« le še Komenskega »Didactica magna« ter Rousseaujev »Emil«, nato pa se ta zbirka nadaljuje z življenskimi nazori Tolstega, Masaryka in drugih, kolikor sovisijo neposredno ali posredno z vzgojo in šolo. Kot prvi v tej drobni izdaji bi morda prišel v poštev Dositei Obradović (»Život i priključenija«). — Iz blagajnikovega poročila je bilo posneti da je na dan seje znašala gotovina 331275 Din, dolg pri Učiteljski tiskarni pa 62.700 Din. Za slov. učiteljsko sledi iz tega, da šole, ki še niso naročile publikacij za leto 1925., to nemudoma store, ker jim je to itak z ministrskim odlokom določena dolžnost in dobilo publikacije še za znesek 30 Din, šolska vodstva in krajni šolski svetovi pa da takoj posežejo po V. Finkovi zbirki naredb in odlokov, kajti le v samopomoči je spas!

Tečaj za deška ročna dela.

RAZPIS UČITELJSKEGA TEČAJA ZA ROČNA DELA

Oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani priredi tudi v letošnjih velikih počitnicah in sicer od 6. julija do 14. avgusta 1926 učiteljski tečaj za ročna dela Podmladka društva Rdečega križa, ako dobimo denarno podporo od glavnega odbora. Število udeležnikov se določi naknadno.

Tečaj se bo vršil tudi letos na tehniški srednji šoli v Ljubljani in bo obsegal: I. splošni del, II. strokovni tečaj in III. teoretični del.

I. V splošnem delu se bo poučevalo: modeliranje, izrezovanje, lepljenje, gibanje in druga dela iz papirja in lepence.

II. Strokovni tečaji bodo za: 1. kartonažo s knjižoveštvom, 2. pletarstvo, 3. mizarstvo v zvezi s stružarstvom in rezbarstvom.

III. Teoretični del tečaja bo obsegal predavanja o metodiki in pomenu delovne šole o higijeni, o Podmladku Rdečega križa i. dr.

Vsak udeležnik si bo izbral eno izmed imenovanih strok iz strokovnega tečaja pod II.

Splošni in teoretični del se bosta vršila prvi teden in sta obvezna za vse udeležnike.

Udeležniki učiteljskega tečaja bodo lahko stanovali v Akademskem kolegiju, Kolodvorska ulica št. 12, proti oškodnini mesečnih 100 (sto) Din za vsakega. Hrano bodo imeli ali privatno ali v uradniški menzi na lastne stroške.

Pouk bo brezplačen: le za nabavo materiala ki je potreben za delavnice, bo treba plačati 100 (sto) Din; zato pa ostanejo vsi izdelki last tistega ki jih izdela.

Prispevke za material in za stanovanje je plačati najkasneje ob vstopu v tečaj.

Učitelji (učiteljice), ki se žele udeležiti tega tečaja, naj vložijo svoje prošnje, oziroma prijave z navedbo stroke strokovnega tečaja pod II na oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani do 6. junija 1926.

Na pozneje došle prošnje, oziroma prijave se ne bo oziralo.

O sprejemu se bodo dotičniki posebej obvestili. Zbera naj se dne 6. julija 1926 ob 8. uri dopoldne na tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Tajnik: Predsednik: Fran Gabršek s. r. Josip Wester s. r.

Splošne vesti.

— Kongres UJU. Po sklepu izvršnega odbora se vrši III. kongres in VI. učiteljska skupščina Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva v Beogradu dne 8., 9. in 10. avgusta 1926.

— Glavna skupščina Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva — poverjeništvu Split se vrši v Splitu 23. in 24. maja 1926 z običajnim dnevnim redom.

— Uradništvo pri prosvetnih oddelkih v Ljubljani in Mariboru brez plač. Sreski nadzorniki brez doklad in potnega pavšala. Na našo tozadevno brzojavno intervencijo je prejel poverjeništvu od predsedstva UJU sledeči odgovor: Vsi uradniki pri prosvetnih oddelkih v Ljubljani in Mariboru niso dobili plače, ker ni predviden do novem budžetu tolik kredit za vse sedanje uradnike pri teh oddelkih. Izvršila se bo redukcija, ki bo pustila samo ono število uradnikov, za katere je predviden kredit v proračunu. Dokler se redukcija ne izvrši, je treba prositi naknadnega kredita. — Nadzorniki pavšal je v proračunu popolnoma črtan. Nadzorniki naj predložijo račune za vsakokratno službeno potovanje. Po ovrhovljeniu in odobreniu se iznaložijo potni stroški iz oddelka za službena potovanja državnih uradnikov. — Reaktiviranje nadzornika M. Matka. Tozadevni akt leži pri prosvetnem ministru. Doslej še ni podpisan.

— Članom mariborskega okrajnega učiteljskega društva! Pri našem zborovanju dne 12. maja t. l. smo sklenili zborovati dne 5. junija t. l. v St. Ilju v Slovenskih gorah. Istočasno smo sklenili, da ima naš učiteljski pevski zbor za ta naš društveni izlet skupno pevsko vajo v četrtek, dne 27. maja ob 2. uri popoldne v zborni dvorani Narodnega doma v Mariboru. Ponovno vabim vse tovarišice pevke in pevce, ki so ali tudi niso bili pri našem zadnjem zborovanju, da se točno in polnoštevilno udeležijo navedene pevске vaje! Smatraj-

mo to kot prijetno disciplino za prijetno priliko! Pevski zdravo! — Mirko Vauda, pevovodja.

— »Šola v nebesih« je naslov zelo lahko uprizorljivi in veseli igrice za mladino, katero je izdal »Učit. dom« v Mariboru. Primerna je tudi za šolske knjižnice. Knjižica se je poslala vsem šolam. Kdor je pa nikakor ne namerava obdržati in plačati — kljub temu da stane samo 4.50 Din — naj jo vsaj vrne pod istim ovitkom. — Ne odlagajte s poravnavo tega nezatnega zneska, ker se lahko pozabi ali pa naložnica založi! Izterjavanje pa da pozneje mnogo posla.

— Propagandni zlet belokranjske dece. Metliška šolska mladina priredi za Binkošti propagandni zlet za povzdigo belokranjske turistik v Ljubljano. Tu bode nastopila z originalnimi igrami in narodnimi belokranjskimi pesmimi. Opozarjamo na to izredno prireditve, ker že dolgo nismo videli kaj takega. Natančen program objavimo.

— Učiteljska Samopomoč. Društvo je štelu 1. januarja 1926 — 1705 članov, danes (18. maja 1926) jih pa ima 1910. Prirastek v tem letu znaša 205 članov. Današnja posmrtnina je 9550 Din. Omenim naj še, da je društveni odbor v tem času izključil 14 članov zaradi nerednega plačevanja članskih prispevkov za smrtne slučaje. Oškodovali so U. S. z neporavnanimi zneski za 1257 Din. To je tudi zavednost svoje vrste! — Dediči so prejeli na posmrtninah od 1. januarja 1926 do danes 64.050 Dn. — Prosim vliudno vse tiste člane, ki so prejeli v zadnjih dneh aprila t. l. pisemne opomine za zaostanke, da se takoj odzovejo. Danes je še 28 članov — nekateri že drugič in tretič opominiani — ki niso poravnali svojih obveznosti. S takim ravnanjem napravljate upravi veliko dela, društveni blagami ne potrebne izdatke samemu sebi na.... Nakažite zaostanek — moralna obveznost! — in če ne želite ostati v napreju v društvu, pa sporočite to na dopisnici društveni upravi: ustreglo se Vam bo. — Prosimo!

— III. jugoslovenski esperantski kongres v Mariboru se vrši od 22. do 24. maja 1926. Prijavilo se je doslej že nad 230 delegatov iz vseh krajev naše domovine. Zastopani bodo tudi neodrešeni bratje po svojih delegatih. Svetovno esperantsko zvezo bo zastopal oficijalen delegat Jakob Hans iz Ženeve. Program kongresa je prav zanimiv. Učitelji in učiteljice iz Maribora in okolice, pa tudi od drugod, udeležite se ga!

»BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA«. Ljubljana. Poljanski našjo 10/21 pošljite vsakemu naročniku »Učit. Tovarisa« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj: ne bo Vam žal!

Učiteljski pevski zbor.

—pev. K pevskemu tečaju 12. in 13. junija prinesite koncertne obleke, ker se bomo fotografirali. Prijave za hrano in stanovanje sprejemam do 11. junija. Tovarišice pevke in tovariše pevce prosim da mi olajšajo delo ter se točno drže navedenega termina. Tajnik.

Učiteljski pravnik.

—Š Všetje vojnih in dobrovoljskih let, Državni svet kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca B. 46.613/925, 9. februara 1926, god. Beograd. U ime Njegovog Veličanstva Aleksandra I. kralja Srba, Hrvata i Slovenaca, Državni Svet, U svom II. Odeljenju sastavljenom od potpredsednika Državnog Saveta Dr. Tugomira Alaupovića, kao predsednika, i Savetnika: Dr. Stevana Sagadina, Mihajla Radivojevića, dr. Makse Rošića i Dr. Save Vukanovića, kao članova, sa delovodjom Bogdanom Majstrovicom, uzeo je u razmatranie tužbe E. P., učitelja u R. D., protivu rešenja Ministra Prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. Br. 11.392, kojim je preveden u 4. grupu II. kategorije sa 3 godine priznate službe, na je proučivši kako tužbu rešenje in ostala akta, tako i odgovor Ministrov na tužbu poslat nismom od 30. novembra 1925. god. O. N. Br. 59.127 našao da sporno rešenje nije na zakonu osnovano. Stoga što tužocu nije priznato vreme provedeno u bivšoj austro-ugarskoj vojski kao obaveznik, a posle u srpskoj kao dobrovoljac.

Ova prva vojnička služba imala mu je biti uračunata na osnovu čl. 241. zakona o činovnicima, u vezi sa austro-ugarskom vojnim zakonom od 27. decembra 1875. godine, a shodno odluci opšte sednice Državnog Saveta od 21. decembra 1925. godine. Vreme koje je tužilac proveo u srpskoj vojski kao do-

brovoliac, ima mu se isto tako priznati prema čl. 9. zakona o dobrovoljnicima i čl. 282. finansijskog zakona za 1922./23. god. ali po odbitku kadrovskega roka i samo u njegovom efektivnom trajanju, shodno odredbi iz čl. 241. zakona o činovnicima. Sa ovih razloga, a na osnovu čl. 228. zakona o činovnicima i ostalim držav. službenicima gradi reda i čl. 34. zakona o Državnem Savetu i Upravnim Sudovima, II. odeljenje Državnog Saveta Presuduje. Da se poništi rešenje Ministra Prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. Br. 11.392.

—§ Ali je bolje biti upokoien do novem čin zakonu ali do staremu zakonu? Zadnjič smo priobčili razsodbo državnega sveta, da pripade upokoienem z nepolnimi leti penzija po novem činovniškem zakonu. S tem se temeljna penzija zviša, naraste pa pri tem komorska doklada in invalidski davek in se znižajo tudi draginske doklade. Tako dobi upokoienec po novem manj skudnih prejemkov kakor upokoienec po starem, kar je vsekakor unikum modrosti draginske uredbe za upokoienca.

—§ Tolmačenje o prestatku službe po čl. 111. čim. zak. »Centralna komisija za tolmačenje čim. Zakona« pri ministru pravde v gorenji zadevi z dopisom Br. 17.365 od 13. marca 1926. god. izdala sledeče odločbe. Po čl. 111. Zakona o činovnicima državnem službeniku prestatja služba, u slučaju bolesti, kad se navršijo 12 meseci nedolazjenja na dužnost. Prinaležnosti aktivnog državnog službenika vezane su za njegovu službu i prema tome, kad služba prestane, samim tim prestaju i prinaležnosti skoncane sa zvanjem. Kako služba u slučaju čl. 111. prestatja po samem Zakonu, nije ni u koliko od uticaja okolnost što je dočnije doneta odluka, kojom je regulisano pitanje službe, sa posledicama predviđenim Zakonom. — U slučaju učitelice, ako njeni aktivna služba prestatja je na osnovi čl. 111. Zakona o činovnicima, 5. juna 1925. godine, njoj aktivne prinaležnosti pripadaju do kraja istog meseca u kome je služba prestatja, t. j. do kraja juna 1925. godine, bez obzira na to, što je tek u januaru 1926. godine doneta njena penzija, koja joj pripada počev od 1. jula 1925. godine. — Godine službe za penziju imaju joj se računati do 5. juna 1925. godine, kao dana koja je se po Zakonu aktivna služba prestatja.

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

(Dalje.)

Sicer da mislimo, da tov. Fakin sam prav dobro ve, koliko je materialno na bolšem na meščanski šoli. Odkod potem želja med nami, da bi prišli zopet na osnovno šolo, če se nam obliubila tako briljantna bodočnost? To je naš privilegij — evo, zopet ene »jere-mijade« — da bodemo še več let občutili fizično in materialno dobrote študiranja ker tu v resnici ne moremo živeti s svojo plačo; ali nas morajo podpirati od doma, ali na se moramo zadolževati vsak mesec za par sto dinarjev; kako pa se vrača dolgove od svoje plače, to pa gotovo tov. Fakin sam ve. Ne pritožujemo se ker smo si to sami izbrali, ali pravico imamo podati jasno sliko svoje-ga položaja, da ne bodemo izvedali kot sam posebljen Anahronizem, ko se pojavljamo med tovariši. Čufte! tudi mi smo ljudje, in mislim da ne najsibši, tudi naša duša nožna ideale, a ne zamerite nam jih s svojo brezobzirnostjo in samoljubijem.

Pripravljani smo uvaževati Vaše nauke vedno, tov. Fakin, kadar bodo na mestu, a želimo, da se ne pozabla, da smo tudi mi že v dobi, ko ne rinemo z glavo skozi zid če so v steni vrata, in posebno še, če imamo ključ od njih v svojem žepu. Uvažujte i to, da so tudi med nami »starejši«, ki so še »starejši« od Vas tov. Fakin. So tudi taki med nami, ki so imeli pred svojim prihodom sem že polovico meščansko-šolskega izpita napravljene, na tudi taki, ki imajo že prvi državni izpit na univerzi, in mnogo takih, ki so se več let (!) vestno pripravljali na izpit, a so ga jim odpravili tik pred nosom. In vsi od prvega do zadnjega smo tovariši, ker naš družji vse en cilj. Tori brez brige! Ko bode treba in ko pride čas zato, Vas hočemo vsi po »svojih resničnih« možnostih »podpirati v resnem delu« za višji napredek in ugled vsega šolstva, ne samo meščanskih šol. (Kot nam je zna-

no, tudi dosedani absolventi Viš. ped. šole ne drže rok križem).

Žal nam je, da je tov. dopisnik tako malo informiran o našem delu (tudi sedaj, ko smo zaposleni samo s predavanji po 7 ali še več ur dnevno) ker drugače bi vedel, da smo slušatelji sodelavci pri publiciranju dr. Turčičevih pedagoških knjiž. znano bi mu bilo, da imamo — poleg vsega v stroko spadajočega — esperantski kurz, stalna predavanja o filozofiji, dramatična predavanja, pevski zbor, orkester itd. Tudi bi mu bilo znano, da se že dve leti borimo za naše materialne pravice in da ravno tu stojimo na stališču nasprotnem onemu, ki nam ga predbaciva v tovariš in ki nas hoče podeliti v kaste, posebno kar se tiče naših materialnih pravic. Znamo ceniti odlične delavce na mešč. šolah, (če tudi jih je ravno med temi najodličnejšimi nekaj ki so proti vsemu, kar je v zvezi z Viš. ped. šolo), znamo ceniti njih delovanje, a znamo in hočemo braniti tudi svojo čast in ugled ter se ne damo od nikogar blatiti.

(Dalje prihodnjic.)

Naša gospodarska organizacija.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

Kakor je bil še nedavno čisto na tleh moralni prapor naše organizacije ter pa je šele novo gibanje nekoliko dvignilo iz blata tako je tudi kaotično in preživelo naše organizacijsko gospodarstvo. Ni ravno nauhuše to, da je tudi temu blizu preobrat, zakaj čimprej je ta mimo, tem prei bo poznal zdrav začetek v novo smer; nauhuše je, da traša to abnormalno stanje nemoteno dalje in da se ga hoče celo umetno podaljšati. Nova smer, ki je kakor prava kraška burja temeljito razpihala vso preperelo šaro iz našega idejnega arsenala, se žal ni naimanje dotaknila trohnečeva prahu, pod katerim se duši večina naših gospodarskih ustanov.

Debata o novi smeri se hvala Bogu, bliža h koncu ako nas ne varaio vsi znaki: po pogrebnem zvonjenju in veseljem pritrkavanju bo končno že enkrat začela maša. Če ne bo treba še drugih potrebnih in nepotrebnih priprav in predpriprav in se bo vsa stvar zavlekla v brezkončnost. — Vrednosti časa pač ne znamo še ceniti po zasluženju!

Izmed vseh naših gospodarskih ustanov je kritike vreden in to tudi prenese edino-le »Učiteljski konvikt«, ki je postal po svoji nedavni resurekciji res življenjski faktor; za vse druge pa je zaenkrat na mestu le »De profundis«.

»Učiteljski konvikt** ni samostojna gospodarska ustanova ampak le manoga gospodarske strani naše organizacije. Zato se mora obravnavati le iz slošnih organizacijskih vidikov, v okrilju organizacije in v njenem občem interesu. Le na tak način bo to res važno vprašanje tudi pravilno rešeno.

Učit. konvikt, kakor sedaj stoji pa ni le del gospodarskega kompleksa naše organizacije, ampak je v nem izraženo vse naše organizacijsko gospodarstvo sploh. In sicer vsled njegovih edino pravih odnošajev do organizacije. Imamo sicer v zvezi z našo organizacijo še celo vrsto drugih gospodarskih ustanov, ki pa so organizacij čisto prej v škodo kot v korist. Ker pa te ustanove obstajajo in si lastijo celo odločen vpliv v organizaciji, je mnogo potrebno da si to, kvarno razmerje jasno predočimo in ga razčistimo. Potrebno je to sedaj še posebno, ker je res organizacijska ustanova tu. Zato je treba najprej določiti razmerje konvikta do teh ustanov in v zvezi s tem tudi njihovo razmerje do organizacije. Iz določitve tega razmerja pa moramo izvaliti konsekvence ter postaviti konvikt tudi faktično na isto mesto, kamor radi svoje važnosti po vsej pravici spada. Ravno ista škoda za organizacijo za glavno je, ako konvikt podcenjuje mo kakor če bi ga prečenejevali. Jaz vsaj sem videl v začetku v Učit. konv. kost, ki nam jo je v sili vrglo bivše vodstvo naše organizacije in vodstvo učit. gosp. koncerna da na njej z vso vnemo oloje-

* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec.

Uredništvo.

** Te misli sem razvil na prvi odboru seji reorganiziranega Učit. kon.; po tek drugega občnega zbora 11. pr. m. pa mi je dal povod, da jih izročim širši naši javnosti v nepotrebnem pretres. B. M.

mo, a nie pri vsem družem pustimo ledo na miru.

Vse drugače je, ako gledamo na konvikt kot na veto našega gospodarstva, kakor pa na deblo. V resnici je pa slednje in kot tako ga moramo tudi obravnavati. To trditev hočem v naslednjem dokazati!

Učit. konvikt ni sam sebi namen, je le sredstvo. Niti vsa organizacija ni prvo, ampak le slednje. Naša organizacija — in v tem nazoru moramo biti vsi edini! — je le sredstvo, oziroma vsota sredstev v dosego namena, ki je nam vsem isti. Naše odlično zvanje stavi na nas velike zahteve, ki bi jih poedinec nikakor ne mogel obvladati. Organizacija nam pripomore, da moremo te zahteve, ki so za nas dolžnosti, izpolnjevati: nudi nam potrebne pripomočke in sredstva za to usposablja nas kratko, da moremo svoje zvanje res dovoljno vršiti. Res, da je država tu, ki naše zvanje določa, vzdržuje in vodi in ki je radi tega tudi dolžna, da nam nudi popolno usposobljenost za ta naš poklic toda ker so pomočki države pomanjkljivi obstoja naloga organizacije ravno v tem, da te pomanjkljivosti izpolnjuje in nadomešča.

Iz dolžnosti pa izhajajo tudi pravice. Zopet je naloga organizacije ta, da nam te pravice, v kolikor so nam kratene, izvojava in ščiti. Organizacija je torej tudi urejevalka in posredovalka med državo in nami v zadevi pravic in dolžnosti našega poklica: šele potom nie smo deležni vseh tistih pogolev, ki so potrebni za vršenje visokega zvanja, ki je izraženo v potmu: narodna prosveta.

To dvojno nalogo mora vršiti organizacija, ako hoče, da odgovarja svoemu namenu, ako hoče imeti pravico do svojega obstoja. — Ne mislim tu posebej raziskovati, v koliko tudi vrši naša organizacija to svojo dvojno nalogo; do-taknil se bom tega le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da postavim Učit. konvikt v organizaciji na isto mesto, kamor spada.

V dosego svojega namena, t. j. biti svojim članom vsemu stanu takorekoč, vodnica in pomočnica, ima organizacija dvoje glavnih sredstev: idejno in materialno-gospodarsko podlago. Druga je podrejena prvi, a je ravno iste važnosti, ker od nje sile zavisi jakost prve. Gospodarska osnova je temelj na katerem je zidana duševna veličina organizacije. Če je pa temelj slab, je tudi zgradba, ki raste iz mega, slaba. Uspešna izvedba idejnega programa je nemogoča ako visi ta v zraku in ni trdno oslonjen na realna tla. Krasnoslovje in sentimentalnost sta le koprena, s katero si odeva devica svoje od naivnosti sramežljivo lice, ali pa skriva za njim odvrtna mežera svoj razoran obraz... Ločeno torej ta dva dela ne moreta hoditi, ker drug izdolnjuje drugega.

Kako vrši naša organizacija svoj idejni program to je poglavje zase. Konstatirati hočemo le, da ga niti zdaleka ne vrši in ga tudi nikdar ni povoljno vršila. Glavni vzrok za to kardinalno hibo je še posebno danes* ta, da ne hodj z duhom časa in da je radi tega vse mieno nehanje anahronistično. Ker je anahronističen ves njen stroj: idejni in gospodarski! Njen idejni vir je star, že davno preživeli liberalni nazor, ki je radi svoje dekadence skrajno škodljiv pravemu napredku in njegova največja ovira. V naši organizaciji pa kraljuje ta »živi mrtvec« še z vsemi častmi in straši po mej z vsem svojim starčevskim poljšinilstvom: s »krasnoslovjem«, »delovanjem«, »načeli« in podobno lukničavo navlako. V preteklosti se pozibava naša organizacija, medtem ko se tok časa neusmiljeno poravra za njo in jo stresa da škriplje v vseh temeljih.

Pa ne le njen idejni del, tudi njen gospodarski temelj je skozinsko anahronističen. Pravi manchestrski liberalizem z vsemi svojimi kvarnimi izrastki! Racionalnega gospodarstva organizacija sploh ne pozna. Posadila je sicer več gospodarskih sadik, toda prepustila je njih rasti usodi in se ni brigala več zanje. In tako imamo sedaj gospodarske ustanove, ki so sicer izšle iz organizacije a so radi zerešenegega rojstva kmalu degenerirale in živijo svoje lastno življenje preko organizacije. Kakor gobe po dežju so se razpasle, da bi jim ne znali več imena, če bi se jih ne bil nedolgo tega nekdo usmilil in bi jih ne bil postavil lepo v vrsto družo zraven druge, in jih lepo definirjal po zasluženju.

(Dalje prihodnjic.)

* Prva odborova seja Učit. konvikta je bila v jeseni lanskega leta!

DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJSKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI.

(Konec.)

Lesna akcija počasi napreduje. Nabrane smreke imajo šole v Velesovem, Ratečah in Cerkljah.

Solske igre slabo podpirajo konvikt. Čisti dobiček so nam poslale šole: Št. Vid pri Stični 200 Din, Reteče 50 Din in Cerklje 500 Din.

Skupni dohodki gospodarskega programa do današnjega dne znašajo: Lekarna 8960 Din, Kosmos 3784 Din, Fotografije 1430 Din, Igre 750 Din, Skupaj 14.924 Din.

To je lep uspeh osmih mesecev.

Poglejmo koliko pa bi lahko do proračunu imeli dohodkov gospodarske akcije v enem letu: Če bi lekarno naročilo 400 šol bi bilo 30.000 Din, Če bi učila »Kosmos« naročilo 200 šol, in sicer polovico vseh 20.000 Din, Če bi 100 učiteljev nabralo po 1 smreko bi bilo 50.000 Din, Če bi 200 šol napravilo igre po 500 Din izkupička bi bilo 100.000 Din, Članarino 1000 članov bi bilo 100.000 Din Razni dopusti in drugo 100.000 Din, Skupaj 400.000 Din.

Torej bi lahko brez vsakega truda dabrali v enem letu skoro pol miliona dinarjev. Glejte in delajte!

Tov. Lapašne se zahvali tov. Pavlovcu za trud, ki ga ima pri gospodarski akciji.

Volitve upravnega in nadzorstvenega odbora. Predlog tov. Repovša: Občnemu zboru predlagam, da se izvoli stari odbor, ker so se vsi člani obeh odborov brez izjeme pokazali kot delazmožne in požrtvovalne in jim lahko brez skrbi zaupamo.

Občni zbor je predlog soglasno odobril in je bil izvoljen ves stari odbor.

Pri obvezni članarini predlaga tov. predsednik občnemu zboru, naj osvoji predlog o članarini kot pri mariborskem Učit. domu.

Občni zbor na je osvoil predlog tovariša Repovša in Štefeta, da ostani za letoš obvezna članarina 100 Din.

Ker samostojnih predlogov in slučajnosti ni bilo, se zahvali tov. predsednik za udeležbo in zaključil občni zbor.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO SREZOV MARIBOR, DESNI IN LEVI BREG zboruje 5. juna t. l. v obmejnem Št. Iliu iz običajnim dnevnim redom. Odhod iz glavnega kolodvora v Mariboru po novem voznom redu ob 8.40. Nazaj so urodne zveze na vse strani. Radi obeda mora vsaka šola najkasneje do 31. t. m. prijaviti število udeležencev upravitelju šole v Št. Iliu. Tov. Vauda vabi k skupni pevski vaji, ki bo v četrtek do Binkošti ob 2. uri popoldne v Narodnem domu v Mariboru. — Vse društvene članice (ice) bližje in dalje okolice Št. Ilija, ki iz neznanih vzrokov no eno ali več let niso obiskovali naših zborovani v Mariboru (Maribor kot tak seveda izvzet!), potem tudi neorganizirance(ke) vabi da pristopijo sedaj z veliko gorečnostjo k mizi — odborovi. — Šifanec, predsednik.

= BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 2. juna 1926 ob 9. uri v poslojju bivše sulferanske šole v Sevnici s sledečim dnevnim redom: 1. Društvene zadeve. 2. Predavanja: a) »Predvojnica učiteljska organizacija v Rusiji«, (Referira tov. Jakopc); b) »Kosmosova« zbirka učil. (Demonstrira tov. Zomer). 3. Slučajnosti. Pridite vsi, ker bo to zborovanje združeno z društvenim izletom! Za obed se je pravočasno prijaviti tov. Jos. Kladniku. Po obedu zaigra sevniki salonski orkester.

ARGUS je naš najboljši Informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS -ove informacije so valkdar točno izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS -ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus